

Porsgrunn kommune

Vår ref. 25/11343 - 2
Saksbehandler Marius B. Lid
Dato 01.09.2026

Saksframlegg

Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø i Porsgrunn - oppstart av planarbeid og høring av planprogram

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
63/26	Formannskapet	15.10.2026

Kommunedirektørens innstilling

Forslag til planprogram for kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø i Porsgrunn kommune, datert 24.09.2026, legges ut til høring og offentlig ettersyn. Det varsles samtidig oppstart av planarbeidet. Høringsfristen settes til minimum seks uker.

GJENNOMFØRTE BEHANDLINGER

Formannskapet 15.10.2026

Gunnar West Sørlie (Industri- og Næringspartiet) fremmet følgende forslag:

Formannskap starter opp med verbal forslag nr 24 / 23.

Det skal utarbeides en kulturhistorisk stedsanalyse av Porsgrunn kommune i denne politiske perioden

Det bør startes opp i 2025 for og bli ferdig i denne perioden.

Gunnar West Sørlie (Industri- og Næringspartiet) fremmet følgende forslag:

Formannskap ber Kommunedirektørens legge frem bystyrets vedtak i verbalforslag 23. 2023 Bystyret ber kommunedirektøren legge frem den ferdige kulturminneplanen i Umb til vedtak

.

Votering

Gunnar West Sørlie (Industri- og Næringspartiet) sitt første forslag falt med 11 mot 2 stemmer.

Mindretallet utgjorde INP.

Gunnar West Sørli (Industri- og Næringspartiet) sitt andre forslag falt med 10 mot 3 stemmer.

Mindretallet utgjorde INP og Høyre ved Geirr Frønes.

Kommunedirektørens innstilling vedtatt med 11 mot 2 stemmer.

Mindretallet utgjorde INP.

Formannskapet - 63/26 vedtak

Forslag til planprogram for kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø i Porsgrunn kommune, datert 24.09.2026, legges ut til høring og offentlig ettersyn. Det varsles samtidig oppstart av planarbeidet. Høringsfristen settes til minimum seks uker.

SAKSUTREDNING

Bakgrunn for saken

Porsgrunn kommune skal utarbeide ny kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø. Arbeidet er forankret i kommunal planstrategi 2024–2027, og formannskapets vedtak den 30.10.2025 om igangsetting av planarbeidet.

Kommunen har i dag en eldre verneplan for sentrumsområdene. Både kommunen, byutviklingen og føringene for kulturminneforvaltningen har endret seg siden den gang. Det er derfor behov for et oppdatert planverk som omfatter hele kommunen og som gir tydelige rammer for forvaltning av kulturminner, kulturmiljøer og kulturhistoriske landskap.

Forslag til planprogram beskriver hvordan arbeidet med kommunedelplanen skal gjennomføres. Planprogrammet avklarer formål, rammer, innhold, organisering, medvirkning, kunnskapsbehov og framdrift. Det legges opp til at planen skal være et praktisk verktøy for plan- og byggesaksbehandling, og en veileder for grunneiere og eiere. Målet er å bidra til forutsigbarhet, likebehandling og bedre kunnskapsgrunnlag i saker som berører kulturminner og kulturmiljøer.

Denne saken gjelder behandling av forslag til planprogram, med sikte på høring og offentlig ettersyn, samt varsel om oppstart av planarbeidet.

Kommunedirektørens vurdering

Porsgrunn kommune har behov for en oppdatert kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø. Dagens verneplan for sentrumsområdene er fra 1991, og både kommunen, byutviklingen og føringene for kulturminneforvaltningen har endret seg vesentlig siden den gang. Forslag til planprogram følger opp tidligere politisk vedtak om at arbeidet med ny kommunedelplan skal igangsettes, og at planen skal gi tydelige rammer for bevaring av kulturminner og kulturmiljøer i hele Porsgrunn.

Forslag til planprogram gir en tydelig og hensiktsmessig ramme for det videre planarbeidet. Planprogrammet beskriver formålet med planarbeidet, plantype, geografisk avgrensning, overordnede føringar, kunnskapsbehov, metode, organisering, medvirkning, framdrift og økonomi. Dette gir et godt grunnlag for å varsle oppstart av planarbeidet og sende planprogrammet på høring og offentlig ettersyn.

Et viktig grep i planprogrammet er at kommunedelplanen skal omfatte hele kommunen geografisk. Det innebærer at både sentrum, boligområder, lokalsentre, industrimiljøer, landbruksområder, kulturlandskap og kystmiljø skal vurderes. Kommunedirektøren mener dette er nødvendig for å sikre en helhetlig kulturminneforvaltning, og for å unngå at planen bare blir et verktøy for Porsgrunn sentrum som i dagens plan.

Kommunedirektøren støtter også at planarbeidet skal ha hovedvekt på helhetlige kulturmiljøer, og ikke bare enkeltbygninger. Mange kulturminneverdier ligger i sammenhengen mellom bygg, landskap, byrom, veger, vegetasjon og historisk bruk. En slik tilnærming gir et bedre grunnlag for å vurdere hvilke områder som bør sikres gjennom kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner eller andre virkemidler.

Planprogrammet legger opp til at kommunedelplanen skal bli et praktisk verktøy for plan- og byggesaksbehandling. Dette er etter kommunedirektørens vurdering et av de viktigste formålene med planen. I dag kan kulturminnehensyn være krevende å håndtere dersom kunnskapsgrunnlaget er utydelig og/eller utdatert. En oppdatert plan med kart over hensynssoner, verneliste, verdivurderinger med tilhørende bestemmelser og/eller retningslinjer vil kunne bidra til mer forutsigbar og lik behandling av saker.

Forutsigbarhet og likebehandling er særlig viktig for eiere og tiltakshavere. Planprogrammet legger derfor opp til at den ferdige kommunedelplanen også skal fungere som en veileder for grunneiere og eiere av bygg, anlegg eller landskap som omfattes av vern eller vernehensyn. Kommunedirektøren vurderer dette som viktig for å skape forståelse for hvilke verdier som skal ivaretas, og hva dette kan bety ved vedlikehold, ombygging, utvikling eller søknadspliktige tiltak.

Forslag til planprogram legger opp til en tydelig og etterprøvbar metode for registrering, verdisetting og prioritering. Det skal være mulig for politikere, administrasjon, eiere og innbyggere å forstå hvorfor et bygg, et kulturmiljø eller et landskap vurderes som verneverdig. Dette er avgjørende for planens legitimitet og for at planen skal kunne brukes aktivt i senere saksbehandling.

Planprogrammet legger også opp til å vurdere et forenklet klassifiseringssystem for verneverdige bygg. Dette er i tråd med tidligere politiske føringer om at dagens eller tidligere ABCD-system bør fases ut eller erstattes med en mer forståelig verneliste. Kommunedirektøren vurderer at et enklere og mer forståelig system vil gjøre planen lettere å bruke for både saksbehandlere, politikere og eiere.

Medvirkning blir en viktig del av planarbeidet. Planprogrammet foreslår blant annet åpent informasjonsmøte, dialog med historielag og frivillige, møter med grunneiere og eiere, politisk verksted, digitale innspill i tillegg til den lovpålagte høringen av planforslaget. Kommunedirektøren vurderer at dette gir et godt utgangspunkt for å hente inn lokal kunnskap, skape eierskap til planen og avklare mulige konflikter tidlig i planprosessen.

Kommunedirektøren legger til grunn at høringen av planprogrammet vil gi nyttige innspill til den videre prosessen. Særlig vil det være viktig å få tilbakemeldinger på planens avgrensning, foreslått metode, medvirkning, kunnskapsbehov og hvordan planen bør brukes i kommunens plan- og byggesaksbehandling.

Økonomisk er planarbeidet finansiert gjennom tilskudd fra Telemark fylkeskommune og øremerkede midler i kommunens handlingsprogram. Tilskuddet fra fylkeskommunen skal bidra til å dekke utgifter til innleid konsulent, og planprogrammet legger opp til at fagkyndig bistand kan benyttes i det videre arbeidet.

Samlet vurderer Kommunedirektøren at forslag til planprogram er tilstrekkelig konkret og godt egnet som grunnlag for høring og offentlig ettersyn. Planprogrammet gir en tydelig retning for arbeidet og legger opp til en kommunedelplan som kan bli et viktig verktøy for bevaring, utvikling, saksbehandling og veiledning.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at forslag til planprogram for kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø i Porsgrunn kommune legges ut til høring og offentlig ettersyn.

Planprogrammet gir en tydelig ramme for det videre arbeidet. Det legger opp til at kommunedelplanen skal omfatte hele kommunen, bygge på et oppdatert kunnskapsgrunnlag, vektlegge helhetlige kulturmiljøer, gi grunnlag for juridisk oppfølging gjennom plan- og bygningsloven, og bidra til mer forutsigbar og lik behandling av saker som berører kulturminner og kulturmiljøer.

Kommunedirektøren vurderer at planprogrammet også ivaretar behovet for medvirkning, politisk forankring og tydelig veiledning til grunneiere og eiere. Høringen vil gi kommunen mulighet til å få innspill før planprogrammet bearbeides og legges fram for politisk fastsetting.